

Oświadczenie Biskupów Metropolii Przemysko-Warszawskiej Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego w Polsce

Z wielkim niezrozumieniem, z bólem i przykrością przyjęliśmy decyzję z dnia 28 listopada 2023 r., podjętą przez prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej o umorzeniu śledztwa w sprawie deportacyjnej akcji „Wisła” z 1947 r., przeprowadzonej przez polskie władze komunistyczne.

Metoda przeprowadzenia wysiedlenia Ukraińców i Łemków a także osób z mieszanych polsko-ukraińskich rodzin, z terenów dzisiejszej południowo-wschodniej Polski, wpisuje się bezpośrednio w nieludzki system stalinowski. Każda próba usprawiedliwienia zbrodni stalinowskich jest wypaczeniem systemu demokratycznego oraz prawa człowieka do samostanowienia. W dostępnych dzisiaj materiałach archiwalnych arbitralnie stwierdza się, że pierwszoplanowym celem akcji „Wisła” było tzw. „rozwiązanie problemu ukraińskiego”, tzn. wynarodowienie, asymilacja oraz pozbawienia prawa własności. Względem całej wysiedlonej ludności zastosowano zasadę odpowiedzialności zbiorowej, metodę właściwą wszystkim totalitaryzmom.

Umorzenie śledztwa odbiera wysiedlonym oraz ich dzieciom i wnukom prawo do prawdy i moralnego osądzenia tego aktu, którego doświadczyło prawie 150 tysięcy wysiedlonych. W ramach akcji „Wisła” autochtoniczna ludność, pełnoprawni obywatele państwa polskiego (także żołnierze Wojska Polskiego biorący udział w wojnie obronnej 1939 r. i walczący pod Monte Casino) utracili swoje majątki, a Kościół Greckokatolicki swoje świątynie, kaplice, domy zakonne, szkoły, posiadłości ziemskie, sierocińce i cmentarze, jak też miejsca pamięci. Mimo odwilży w 1956 r. Kościół Greckokatolicki nie odzyskał swoich praw. Zamiast swobody, w imieniu rzekomych zasad przestrzegania wolności sumienia i wyznania, zwalczano organizowane nabożeństwa greckokatolickie. Represjom byli poddani kapłani greckokatolickcy, zakonnicy, siostry zakonne oraz wierni. Za wszelką cenę próbowano pozbawić nas tożsamości religijnej i narodowej. Ból i cierpienie, poczucie obywateli gorszej kategorii, było naszą codziennością aż do 1989 r. Nie doczekaliśmy się ani moralnego, ani materialnego zadośćuczynienia za doznane krzywdy. Pewnym pochyleniem się nad pokrzywdzonymi z 1947 r. była decyzja Senatu RP z 1990 r., który potępił akcję „Wisła”. Czekaliśmy jednak i nadal czekamy, aby uczynił to demokratyczny Sejm RP. Bez tego, my, spadkobiercy ofiar haniebnego aktu dokonanego przez polskie władze komunistyczne odczuwamy, że akcja „Wisła” trwa nadal. Odrzucenie osądzenia akcji „Wisła”, jako zbrodni państwa, przeciwko swoim obywatelom, utrudnia dialog polsko-ukraiński, który, mimo zagmatwanej i bolesnej wspólnej przeszłości, szczególnie w ostatnich latach, między innymi dzięki wysiłkom Kościoła

Rzymskokatolickiego i Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego, wydawał się podążać we właściwym kierunku wzajemnego zrozumienia, przebaczenia i pojednania.

Uważamy, że decyzja podjęta przez prokuratora IPN wpisuje się niestety w komunistyczną retorykę „rozwiązania problemu ukraińskiego” w Polsce. Należy stanowczo podkreślić, że wierni Kościoła Greckokatolickiego są obywatelami państwa polskiego, z oddaniem i zaangażowaniem pracują dla niego, służyli i służą w Wojsku Polskim oraz w innych formacjach mundurowych i, jak wszyscy prawi obywatele, płacą podatki. W demokratycznym państwie, które zostało doświadczone komunistycznym system totalitarnym, łącznie ze stalinowskimi metodami rządzenia, powinno podejmować się sprawiedliwe i głęboko przemyślane decyzje, które w sposób znaczący osądzą nieludzkie i haniebne wysiedlenia z 1947 r.

Dzisiaj łączymy się z wiernymi naszego Kościoła i wszystkimi, którzy czują się po raz kolejny skrzywdzeni niesprawiedliwym wyrokiem, który na pewno nie służy wzajemnemu pojednaniu. Umorzenie śledztwa w sprawie zasądzenia akcji „Wisła” jest dla nas kolejną próbą „rozwiązywania problemu ukraińskiego”, metodami, które w historii mają bardzo złą konotację.

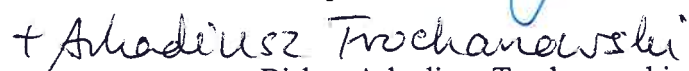
Zwracamy się z gorącym apelem do historyków oraz ludzi prawego sumienia o rzetelną i sprawiedliwą ocenę wyroku wydanego przez IPN w sprawie deportacyjnej akcji „Wisła” i o wydanie przemyślanej, i sprawiedliwej opinii, która nie będzie po raz kolejny krzywdząca dla społeczności ukraińskiej w Polsce, w tym również dla Kościoła Greckokatolickiego. Apelujemy, aby Instytut Pamięci Narodowej ponownie pochylił się nad skargą wniesioną przez ukraińskie organizacje społeczne i przez osoby fizyczne w sprawie osądzenia akcji „Wisła”.

Arcybiskup Eugeniusz Popowicz

Metropolita Przemysko-Warszawski

Biskup Włodzimierz Juszcak

Biskup Wrocławsko-Koszalińska

Biskup Arkadiusz Trochanowski

Biskup Olsztyńsko-Gdański

Przemysł-Wrocław-Olsztyn, 6 grudnia 2023 r.